

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра фінансів

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
_____ *Волохова І.С.*

«___» _____ 2019 року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 7.03050801 «Фінанси і кредит»
за темою:

**«ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В
УКРАЇНІ»**

Виконавець
Студентка ЦВФН
Колесниченко К.Р.

/підпис/

Науковий керівник:
к.е.н., доцент Луценко І.С.

/підпис/

Одеса 2019

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ.....	6
1.1 Доходи фізичних осіб як об'єкт оподаткування.....	6
1.2 Сутність оподаткування доходів фізичних осіб.....	11
1.3 Історія розвитку прибуткового оподаткування доходів фізичних осіб.....	19
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ.....	26
2.1 Особливості побудови механізму нарахування та сплати податку на доходи фізичних осіб в Україні.....	26
2.2 Бюджетна роль податку на доходи фізичних осіб у формуванні доходів держави.....	35
2.3 Аналіз механізму оподаткування доходів фізичних осіб-підприємців.....	45
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ.....	53
3.1 Зарубіжний досвід оподаткування доходів фізичних осіб та можливості оподаткування його в українську практику.....	53
3.2 Шляхи оптимізації сучасного стану оподаткування доходів фізичних осіб....	63
ВИСНОВКИ.....	70
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	74
ДОДАТКИ.....	80

ВСТУП

Актуальність теми кваліфікаційної роботи. Оподаткування доходів фізичних осіб посідає особливе місце в податковій системі будь-якої держави, що зумовлено декількома факторами. По-перше, визнаною його фіскальною значущістю в більшості розвинених держав. По-друге, здатністю бути ефективним фіскальним інструментом регулювання соціально-економічних процесів. По-третє, підвищенням ефективності адміністрування цього податку, що пов'язано із запровадженням електронних сервісів.

Не можна не зважати й на те, що в сучасних умовах глобалізаційних процесів також змінюються підходи до оподаткування в контексті посилення податкової конкуренції між державами. Це зумовлює значний інтерес до вивчення регулятивної ефективності ПДФО як складного фіскального механізму в системі публічних фінансів.

Актуальність досліджуваного в роботі оподаткування доходів фізичних осіб, його теоретичне і практичне значення обумовили вибір теми дослідження, її мету та зміст.

Вагомий внесок у дослідження питань сутності та особливостей доходів фізичних осіб як об'єкту оподаткування зробили такі зарубіжні та вітчизняні науковці, як А.Сміт, Дж. Хікс, В. Опарін, М.С. Пушкар, С. Панчишин, Л.П. Кулаковська, Ю.В. Піча, О. Мамедов, Т.О. Кізіма, В.В. Сопко та В.П. Завгородній, В.Д. Базилевич. Дослідженням питань сутності оподаткування доходів фізичних осіб займалися такі вчені, як П.О. Куцик, О.А. Полянська та інші.

Питання історії розвитку прибуткового оподаткування доходів фізичних осіб досліджувалися в роботах таких вчених, як Г.І. Бондаренко, О.Д. Данілов, С.І. Лекарь, Т.М. Демченко, О.І. Коблянська, Т.Д. Даценко, П.А. Лайко, І.В. Шевчук, І.Х. Озеров, М. Г. Перерва, Л.А. Політаєва, Л.П. Сідельникова, Т.В. Чижова, Я.В. Якуша, І.Я. Чугунок, А.Б.Ігнатенко, Ф.О. Ярошенко, В.Л. Павленко.

Мета і завдання кваліфікаційної роботи. Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретико-методичних підходів та розробка рекомендацій щодо оподаткування доходів фізичних осіб в Україні.

Виходячи з мети кваліфікаційної роботи, в дослідженні поставлені та вирішені наступні завдання:

- досліджено доходи фізичних осіб як об'єкта оподаткування;
- розглянуто сутність оподаткування доходів фізичних осіб;
- досліджено історію розвитку прибуткового оподаткування доходів фізичних осіб;
- здійснено аналіз особливостей побудови механізму нарахування та сплати податку на доходи фізичних осіб в Україні;
- визначено бюджетну роль податку на доходи фізичних осіб у формуванні доходів держави;
- проаналізовано механізм оподаткування доходів фізичних осіб-підприємців;
- проведено аналіз зарубіжного досвіду оподаткування доходів фізичних осіб та визначено можливості використання його в українській практиці;
- розроблено шляхи оптимізації сучасного стану оподаткування доходів фізичних осіб.

Об'єктом кваліфікаційної роботи є процес оподаткування доходів фізичних осіб.

Предметом кваліфікаційної роботи є теоретичні та практичні аспекти механізму оподаткування доходів фізичних осіб.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань у кваліфікаційній роботі було використано загальнонаукові методи та прийоми аналізу. Зокрема, це методи наукової абстракції, системний та структурний (для визначення сутності понять доход та податку на доходи фізичних осіб); методи наукового узагальнення, аналізу та порівняння (при аналізі зарубіжних і вітчизняної практик оподаткування доходів фізичних осіб, здійснені аналізу особливостей побудови механізму нарахування та сплати податку на доходи фізичних осіб в Україні, аналізі бюджетної ролі податку на доходи фізичних осіб у формуванні доходів держави, та здійсненні аналізу механізму оподаткування доходів фізичних осіб-підприємців), статистичні та економетричні методи (при

дослідженні тенденцій оподаткування доходів фізичних осіб), а також фінскально-соціологічний метод (при здійсненні міжнародних порівнянь).

Інформаційну базу кваліфікаційної роботи є нормативно-правові акти України, аналітичні матеріали Міністерства фінансів України, ДФС України, Державної служби статистики України, НБУ, Державної казначейської служби України, Пенсійного фонду України, ОЕСР, МВФ, Євростату, а також наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що сформульовані в кваліфікаційній роботі положення, узагальнення, висновки та пропозиції мають як загальнотеоретичне, так і прикладне значення. Розроблені в кваліфікаційній роботі положення можуть бути впроваджені та використані фінскальними органами при розробці рекомендацій щодо удосконалення механізму оподаткування фізичних осіб.

Структура кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків. Основний зміст роботи викладено на 77 сторінках, містить 12 рисунків, 18 таблиці, 2 додатки, 1 формулу, список використаних літературних джерел, що налічує 56 найменування.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі основні теоретичні та практичні результати проведеного дослідження полягають у такому:

1. Здійснено дослідження думок вітчизняних та зарубіжних вчених щодо поняття доход в контексті доходу фізичних осіб як об'єкту оподаткування та було визначено, що різні автори дотримують різних точок зору щодо даного терміну. Зокрема більшість вчених дотримуються думок, що доход – це потік або прилив суми певних грошових надходжень. Було визначено, що загалом в економічній науці існують два основних підходи відносно дослідження доходів громадян: макроекономічний або загальнотеоретичний, який визначає роль населення як важливого суб'єкта економічної системи; та мікроекономічний (більш конкретизований), який досліджує процеси формування, розподілу, перерозподілу і використання доходів домогосподарств.

2. Дослідження сутності оподаткування доходів фізичних осіб було здійснено відповідно до Податкового кодексу України. Зокрема представлено основні напрямки реформування податку, визначено платників податку з доходів фізичних осіб, об'єкт оподаткування резидента та нерезидента, наведено що виступає базою оподаткування та загальним оподаткованим доходом. Відповідно до стандартної міжнародної класифікації, було наведено такі основні джерела походження доходів: трудові доходи; підприємницькі доходи; інвестиційні доходи; доходи від власності; державні соціальні трансферти; родинна допомога і трансферти.

Особливе місце посідає дослідження місця та ролі податку з доходів фізичних осіб в системі оподаткування через наведення його переваг, функцій та принципів оподаткування. З метою узагальнення всього зазначеного було представлено механізм оподаткування доходів фізичних осіб.

3. Дослідження історія розвитку прибуткового оподаткування доходів фізичних осіб дає можливість зробити висновки, що процес еволюції системи прибуткового оподаткування в Україні пройшов шлях від стягнень на користь

державних інститутів данини (найдавніша форма прямого оподаткування) до

розробки та формування сучасної моделі оподаткування фізичних осіб. Історичний досвід системи оподаткування населення формувався в умовах тривалого поневолення української держави. Характерними особливостями вітчизняної системи оподаткування є низький рівень податкової культури та свідомості населення, примусовість, надмірність податкових платежів та заплутаність законодавчо-правових норм, що викликає певну нестабільність податкової системи та проблеми у пошуках напрямків вдосконалення чинної податкової системи в сучасних ринкових умовах.

4. Дослідження особливостей побудови механізму нарахування та сплати податку на доходи фізичних осіб в Україні розпочато з виділення основних документів та нормативно-правових актів, які регламентують оподаткування доходів фізичних осіб.

Аналіз змін щодо оподаткування ПДФО дав можливість зазначити, що у 2019 році під оподаткування стали підлягати не лише бюджетні стипендії, але і стипендії у приватних навчальних закладах, спонсорські, грантові стипендії тощо. При оподаткуванні подарунків почала оподатковуватися лише сума перевищення, на відміну від минулого року, коли оподатковувався весь подарунок, що перевищував 930,75 грн. Страхові виплати повністю звільнилися від оподаткування. В результаті дослідження нами було представлено механізм визначення податкової соціальної пільги та механізм нарахування ПДФО у 2019 році.

5. В процесі дослідження бюджетної ролі податку на доходи фізичних осіб у формуванні доходів держави нами було проаналізовано структуру доходів населення України, динаміку доходів Зведеного бюджету України, структуру доходів Зведеного бюджету України, податкові надходження до зведеного бюджету та їх частка у ВВП, податок на доходи фізичних осіб до основних макрофінансових показників, надходження податку та збору на доходи фізичних осіб та його частка у ВВП, річну зміну податку та збору на доходи фізичних осіб та показників, що на нього впливають за 2011-2018 роки.

Таким чином, можна зробити висновок про значну бюджетну роль податку на доходи фізичних осіб, що характеризується високою фіскальною значимістю в структурі зведеного бюджету країни.

6. Оподаткування доходів фізичних осіб-підприємців посідає важливе місце в системі оподаткування і дає можливість для розвитку підприємництва. Нами була наведена порівняльна характеристика оподаткування за загальною та спрощеною системами оподаткування ФОП за результатами якої визначено переваги і недоліки загальної та спрощеної систем оподаткування діяльності ФОП. Отже, оподаткування доходів фізичних осіб-підприємців посідає важливе місце в системі оподаткування і дає можливість для розвитку підприємництва.

7. Можна впевнено стверджувати, що оподаткування доходів населення в Україні потребує докорінної перебудови, яка має базуватися на використанні передового зарубіжного досвіду, а не зводитися до копіювання моделі оподаткування інших країн. Необхідно поступово знижувати податкове навантаження на доходи фізичних осіб, використовуючи міжнародний досвід та адаптуючи його до специфіки та умов розвитку економіки країни, що дозволить Україні стати серйозним суб'єктом податкової конкуренції у світовому просторі.

Економіка кожної держави має свої особливості, які варто враховувати при побудові ефективної податкової системи. Звичайно, держави з високим рівнем розвитку економіки при оподаткуванні доходів громадян вирішують завдання, які не є ключовими для українського суспільства. Це пов'язано з тим, що рівень розвитку вітчизняної економіки значно нижчий від розвинених країн, проте, спираючись на їх досвід, можна вмонтувати певні світові здобутки в українську систему оподаткування.

8. Підсумовуючи, важливо розуміти, що не варто копіювати провідний світовий досвід і впроваджувати його в Україні, необхідно консолідувати найкращі розробки зарубіжних систем оподаткування доходів, пристосовувати їх до українських реалій, та розробляти власну ефективну, справедливую, соціально спрямовану модель системи оподаткування доходів фізичних осіб.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Барабаш Л.В. Ефективність механізму оподаткування доходів фізичних осіб в Україні: Автореф... дис. канд. екон. наук. - Київ: НУБіП, 2013. - 23 с.
2. Безкровний О.В., к.е.н., доцент; Дорошенко О.О. Становлення та розвиток прибуткового оподаткування [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/10/13.pdf>
3. Бондаренко Г.І. Оподаткування фізичних осіб / Бондаренко Г. І., Данілов О. Д., Лекарь С. І. та ін. – Ірпінь : Академія державної податкової служби України, 2001. – 247 с.
4. Волкова О.В. Міжнародний досвід оподаткування доходів громадян в контексті сучасної податкової реформи в Україні / О.В. Волкова // Фінанси. – 2014. – № 3. – С. 128–135.
5. Глухова В.І. Аналіз податкових надходжень до державного бюджету України в сучасних умовах / В.І. Глухова, А.П. Іванова // Інтернаука. – 2017. – № 5. – С. 111–114.
6. Городецька Т.Е. Аналіз податкових надходжень в системі доходів бюджету / Т.Е. Городецька, А.С. Порохай // Молодий вчений. – 2017. – № 2. – С. 243–247.
7. Гостева О.Ю. Місцеві податки в зарубіжних країнах: досвід та напрями застосування в Україні / О.Ю. Гостева // Економіка та право. – 2016. – № 3. – С. 134–139.
8. Гречко А.В. Перспективи реформування податкової системи України в умовах євроінтеграції / А.В. Гречко // Економіка та управління національним господарством. – 2014. – № 3. – С. 60–70.
9. Демченко Т. М. Податок з доходів фізичних осіб у системі державних доходів / Т. М. Демченко // Регіональна економіка. – 2013. – № 2. – С. 14-18.
10. Динник І. Розвиток Української держави у контексті реалізації стратегії розвитку «України – 2020» [Електронний ресурс] : Збірник наукових

праць. «Ефективність державного управління». – 2015. – Вип. 43. – С.264-271. -
Режим доступу: http://lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/edu_43/fail/35.pdf

11. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / [Базилевич В. Д., Попов В. М., Базилевич К. С.] ; за ред. В. Д. Базилевича. – [7-ме вид., стер.]. – К. : Знання-Прес, 2008. – 719 с.

12. Економічний енциклопедичний словник: У 2 т. / За ред. С. В. Мочерного. – Львів: Світ, 2005. – Т. 1. – 616 с.

13. Закон України "Про податок з доходів фізичних осіб" від 22. 05.2003 р. за №889-IV у частині оподаткування доходів громадян-підприємців.

14. Іванюк В. Доход як об'єкт оподаткування: проблеми кваліфікації [Електронний ресурс] / В. Іванюк // Visegrad Journal on Human Rights. – 2017. – 2/2. – С. 99-104. – Режим доступу: http://vjhr.sk/archive/2017_2/part_2/17.pdf

15. Кізима Т.О. Фінанси домогосподарств: концептуальні засади теорії і практики : дисертація на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук (на правах рукопису) : Спеціальність 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит / Т.О. Кізима ; Тернопільський національний економічний університет. – Тернопіль, 2011. – 514 с.

16. Коба О.В. Оподаткування доходів фізичних осіб: закордонний досвід та перспективи України / О.В. Коба, Ю.Ю. Миронова // Strategies for Economic Development: The experience of Poland and the prospects of Ukraine : collective monograph. – Кельце, Poland : Baltija Publishing, 2018. – Vol. 1. – С. 111-125.

17. Коблянська О. І. Утримання ПДФО із заробітної плати за новими правилами / О. І. Коблянська, Т. Д. Даценко // Облік і фінанси АПК. – 2011. – № 2. – С. 48-52.

18. Котенко Л. М. Облік і звітність в оподаткуванні : навч. посіб. / Л. М. Котенко, Г. М. Фадєєва. – Х.: НТУ «ХПІ», 2014. – 484 с.

19. Кублікова Т.Б. Прямі іноземні інвестиції: стратегія розвитку України: монографія / Т.Б. Кублікова, О.: Атлант, 2012. – 280 с.

20. Кублікова Т. Б. Система казначейства: управління фінансовими ресурсами: монографія / Т. Б.Кублікова, Е. І. Курганська. – Одеса: ОНЕУ, 2015. – 323 с.

21. Кулаковська Л. П. Організація і методика аудиту: Навч. посіб. / Л. П. Кулаковська, Ю. В. Піча. – К. : Каравела, 2004. – 568 с.
22. Куцик П.О., Полянська О.А. Облік і звітність в оподаткуванні : навчальний посібник. – Львів : Видавництво Львівського торговельно-економічного університету, 2017. – 508 с.
23. Курс социально-экономической статистики : учеб. для вузов / под ред. М. Г. Назарова. – М.: Финстатинформ: ЮНИТИ-ДАНА, 2000. – 794 с.
24. Лайко П. А. Фіскальна роль оподаткування доходів фізичних осіб і напрями її зміцнення / П. А Лайко, І. В. Шевчук // Економіка, менеджмент, агробізнес. – 2010. – Том 2. – № 1-2. – С. 23-28.
25. Легкоступ І.І. Податкові системи в умовах глобалізації: проблеми взаємодії та перспективи розвитку / І.І. Легкоступ, К.В. Кацуба // Бізнес Інформ – 2014. – № 14. – С. 259–263.
26. Наказ ДПА України від 31. 01. 11 № 58 "Про затвердження форми Податкової декларації з податку на доходи фізичних осіб", Наказ Головної державної податкової інспекції України від 21. 04.1993 № 12 "Про затвердження Інструкції "Про оподаткування доходів фізичних осіб від зайняття підприємницької діяльності тощо.
27. Непочатенко О.О., Боровик П.М., Парій Д.Ю. Оновлений механізм справляння податку на доходи фізичних осіб: проблеми та перспективи / Непочатенко О.О. // Економіка. Управління. Інновації. – Випуск № 1 (16). – 2016. – С. 54–70. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2016_1_16.
28. Опарін В. Фінансова система України (теоретико-методичні аспекти) : монографія / В. Опарін. – К.: КНЕУ, 2005. – 240 с.
29. Офіційний сайт Державної служба статистики України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>
30. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua>
31. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.minfin.gov.ua>
32. Перерва М. Г. Податок на доходи фізичних осіб / М. Г. Перерва //

Економічні науки. – Серія «Облік і фінанси». – 2014. – № 8(29). – С. 4-8.

33. Податковий кодекс України, прийнятий 2 грудня 2010 р. №2755-VI. зі змінами і доповненнями – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>.

34. Податковий кодекс України, розділ IV, ст.163 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://kyiv.sfs.gov.ua/okremi-storinki/arhiv1/239883.html>

35. Постанова КМ України від 29. 12. 10 № 1227 "Про затвердження Порядку подання документів для застосування податкової соціальної пільги".

36. Постанова КМ України від 27. 12. 10 № 1243 "Про затвердження Порядку отримання довідки про сплату податку на доходи фізичних осіб платником податку - резидентом, який виїжджає за кордон на постійне місце проживання, та про відсутність податкових зобов'язань з такого податку".

37. Постанова КМ України від 27. 12. 10 № 1226 "Про затвердження Порядку оподаткування доходів з джерелом їх походження в Україні, що виплачуються фізичній особі - нерезиденту іншим нерезидентом".

38. Помулева В.М. Соціальні аспекти податку на доходи фізичних осіб: світовий та вітчизняний досвід / В.М. Помулева // Сталий розвиток економіки. – 2013. – № 1. – С. 354–357.

39. Політаєва Л. А. Податок з доходів фізичних осіб / Л. А. Політаєва // Бібліотека головбуха. – 2013. – № 6. – 43-47.

40. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи [Електронний ресурс] : закон України [від 28.12.2014 р. № 71-VIII].

41. Сідельникова Л. П. Оподаткування суб'єктів підприємництва [Текст] : навчальний посібник / Л.П. Сідельникова, Т.В. Чижова, Я.В. Якуша. – К. : Видавництво Ліра-К, 2012. – 424 с.

42. Пушкар М. С. Фінансовий облік: Підручник / Пушкар М. С. – Тернопіль : Карт-бланш, 2002. – 628 с.

43. Панчишин С. Макроекономіка : навч. посібник / С. Панчишин. – вид. 2-е, стереотипне. – К.: Либідь, 2002. – 616 с.

44. Сміт А. Добробут націй. Дослідження про природу та причини добробуту націй: Пер. з англ. / Адам Сміт. – К. : Port-Royal, 2001. – 382 с.

45. Сопко В. В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: Підручник. /В. В. Сопко, В. П. Завгородній. – К. : КНЕУ, 2004. – 411 с.
46. Статистичний щорічник України за 2008 рік / за ред. О. Г. Осауленка. – К: Державне підприємство «Інформаційно-аналітичне агенство», 2009. – 566 с.
47. Современная экономика : лекционный курс [многоуровневое учебное пособие для студентов вузов] / О. А. Ищенко, Н. С. Комарова, О. Ю. Мамедов и др.; О. Ю. Мамедов (ред.). – 7-е изд., доп., перераб. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2004. – 410 с. – (Серия «Высшее образование»).
48. Танклевська Н.С. Світовий досвід оподаткування доходів фізичних осіб / Н.С. Танклевська // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Економічні науки. – 2013. – Т. 1. Вип. 1 (6). – С. 264–268.
49. Турчиняк Ю. Міжнародний досвід оподаткування доходів фізичних осіб / Ю. Турчиняк // Фінансове право. – 2012. – №3. – С. 93–95.
50. Томнюк Т.Л. Вектори оптимізації справляння обов'язкових платежів з доходів фізичних осіб / Томнюк Т.Л. // Наука й економіка. – 2014. – № 3 (35). – С. 34–40.
51. Финансы. Денежное обращение. Кредит : учебник для вузов / под ред. проф. Г. Б. Поляка. – 2-е изд. – М: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 703 с.
52. Хикс Дж. Р. Стоимость и капитал / Ричард Дж. Хикс; [под общ. ред. Р. М. Энтова]. – М.: Издательская группа «Прогресс», 1993. – 459 с.
53. Хром'як Н. В. Зарубіжний досвід створення ефективних податкових систем: особливості та напрямки використання в Україні / Н.В. Хром'як, В.М. Чубай // Економіка та право. – 2012. – № 5. – С. 26–29.
54. Чирка А.А. Облік податку на доходи фізичних осіб: історичний аспект та сьогодення / А.А. Чирка // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – № 6. – С. 910-914.
55. Чугунок І. Я. Податок з доходів фізичних осіб у системі фінансово-економічного регулювання / Чугунок І. Я., Ігнатенко А. Б. // Фінанси України. – 2006. – №4 – С.3-14.
56. Швець Ю.О. Оподаткування доходів фізичних осіб: проблеми та перспективи в Україні та ЄС / Ю.О. Швець, Я.Ю. Бахметова // Глобальні та

національні проблеми економіки. – 2017. – № 17. – С. 771–775.

57. Ярошенко Ф. О. Історія податків та оподаткування в Україні : навч. посібн. / Ф. О. Ярошенко, В. Л. Павленко. – Ірпінь, 2002. – 240 с.

58. *Economiceskaja statistika* / Peter von der Lippe. Isdat. FSUG. – Stutgard: Metzler-Hoschel, 1995. – 623 s.

